

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsacega mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 10. grudna 1867.

List 35.

Tri mesce na Jutroem.

XXI.

(Opravila velike sabote. Trije patrijarhi in prederznost grekov. Najden grob nekdanjega viteza. Greška nesposodbnost na Božjem grobu. Štirojni obredi na enkrat. Reveži Kopti. Velikonočna procesija. Pismo z domačije; † Poklukarja. Pot v Emavs in mnoge ondotne znamenitosti. Pobožna princesnja Lafarge in njene naprave. Nebi Samuil.)

Veliko saboto, 31. sušca, je pred drugim opravihom latinski patrijarh ogenj blagoslovil. Svetilke, kar je naših pri Božjem grobu in drugod, so bile prižgane. Pele so se profecije v pričo svitlega patrijarha, kterih eno sem tudi jaz odpravil, in nasledovala je sv. maša zopet z glorio. — Popoldne po dveh so zaporedoma trije patrijarhi imeli slovesen sprevod v cerkev Božjega groba: greški in armenski k večernicam, latinski k procesii po kapelah. Greški patrijarh, razkolniški se vé, in njegova asistencija so bili vsi obloženi s sreberno opravo — v silnem blišu. To leto so pred njim križ nesli, kar poprej ni bilo, ker ločeni greki zmiraj veči oblast dobivajo po svetiših sv. dežele, nedvomljivo po ruskem vplivu. Skazujejo pa tudi lahko bliš, ker pravili so nam, da greki si vse dajo plačati od romarjev, n. pr. palme, celó prostor, ako hočejo prenočevati v cerkvi Božjega groba itd. Pa tudi Rusija sama gotovo ne prideržuje svoje roke, kadar kaže, da bi se razkolništvu zamoglo pomoči k večemu blišu in ruski vpliv razširjati. Že tega leta (1867) naznanila pripovedujejo, da so pred malo časom ob desni pred vhomom v cerkev Božjega groba pod skalovjem našli grob križarskega viteza. Zdajci so greki zagnali: „Naš je.“ Spazil pa je delavec greški zedinjenec latinsk napis, ki se pričinja z besedama: „Hic Philippus...“ in je to naznanil francoskemu konzulu, kteri je torej povelje dal, da naj se k grobu straža dene, dokler ne bo reč razločena. Gotovo je, da dokazov latinccem ne manjka, ampak tistega, ki bi se čversto in zdatno pognal za njih pravice. Doklej so razkolniki v tej reči dotirali, kaže tudi to, da greški zakristan kar na Božjem grobu samem prodaja svoje sveče, svečke, in druge enake reči, s kterimi obširno kupčuje, in ako ima ondi latinska maša biti, se še le poslednji trenutek umakne s svojo kramo. In kadar imajo Rusi ali greki slovesnost na Božjem grobu, takrat se z delom kuplinim prenéha; kadar latinci kak praznik obhajajo, pa ne, akoravno katoličani delavce plačujejo in so tudi delavci veči del katoličani. (Das heil. Land 4. zv. 1867.)

Obredi so bili potem kar na enkrat štirojni v véliki cerkvi Božjega groba! Greki so peli tam blizo v svoji cerkvi; Armeni ne deleč od tam v svoji; mi smo imeli obhod okoli Božjega groba pod véliko kuplo; pa

tudi revež koptovski duhoven je stal v svoji k Božjemu grobu prikerpani žalostni kapeli v pluvijalu ter je nekaj molil, pa nekako milo gledal na katoliško mogočno procesijo, ki ima nekaj resnega, prepričavnega, ginljivega v sebi, kakor vsi katoliški obredi. O da bi se ti reveži vender že s katoliško cerkvijo sklenili, kakor je sklenjenih že več njih bratov, zlasti po Egiptu.

1. mal. travna. Velika noč. Maševal sem v kapeli Kristusovega vstajenja. Vstajenja v Jeruzalemu ne obhajajo tako kakor pri nas. Patrijarh ima slovesno sv. mašo pred Božjim grobom na altarji, ki je nalaš napravljen in kaj imenitno ozališan za to slovesnost, vmes se pa tudi prav v Božjem grobu ss. maše berejo. Po patrijarhovi maši pa je procesija okrog Božjega groba s štirimi evangeliij od vstajenja Kristusovega. Po sveti maši sem dobil v sprejmišu doma pismo od prijatla iz Ljubljane, v kterem je bila med drugim naznanjena smert dveh gg. Jožefov Poklukarjev, kar me je močno ginilo; in zdaj ko to pišem, je umerl tudi že tretji — gosp. korar Janez Poklukar. Tako tedaj je naše bivanje na zemlji. —

2. mal. travna, veliki ponedeljek, smo jahali po sv. maši v Emavs (Ekbeb) na božjo pot. Kdaj se bolje podá ta pot, kakor ravno véliki ponedeljek, ko cerkev bere evangelij dveh učencev, ki sta šla v Emavs? Tri poti peljejo od Jeruzalema v Emavs, ki je od tam nekako proti severnemu zahodu in je prav prijeten vodenčen kraj; 43 vodnjakov je v vasi na starih podertinah; kraj je bil takrat lepo zelen; granati, roziči in drugo drevje precej obilno ondi raste. Svetišce, na kterem je nekđaj Jezus jedel z dvema učencema, je poslednji čas kupila francoska gospa Nikolaja princesa Lafarge (r. Lafarž) in na podertinah nekdanjega hospica zida novo gostišce za romarje, samostan in cerkev — vse na svoje stroške. Kapela na mestu, kjer je Zveličar jedel z učencema, je izkopana iz razdertin nekdanjega svetišca, ter zdaj obnovljena. Za romarje je poslopje že zidano; samostan bo na drugem koncu. Tudi v novi kapeli smo že imeli sveto mašo. Bila je tukaj nekđaj cerkev sv. Kleofa, ktero je bil pa blezo Saladin razdjel. Zdaj pa, ko se na novo dela, se povsod iz podertin izkopavajo nove sobe in razni prostori. Omenjeno mesto, na kterem je po izročilu Zveličar jedel z učencema, je bilo še le nekoliko očejeno in olikano, in ima res podobo nekacega gostišca v senčnem hladu. Ondi nam je popoldan pred odhodom star pater nezmérno ginjen pél dolgi evangelij o dveh učencih, ki sta šla v Emavs, ter litanije in nektre druge molitve z nami opravil. Le malo stopinj naprej je okrogel homec, na kterem je bila nekđaj terdnjava zidana in od koder se vidi Ramlje, Jafa, gora Karmel itd. Nazaj gredé smo ogledali grob Samvelov (Nebi Samuil), cerkev iz križanskih časov na nekem

hribcu, ktera v vsi svoji podobi še stoji, spremenjena pa v turško moliše. Opomniti moram, da turški medzidi ali mošeje po deželi so se mi več del zdeli tako zapušeni, kakor pri nas lanéne jame; samo v lepih moliših v velikih mestih sem vidil nekatere turke čepeti. Zapušene so pa tudi naj večkrat te mošeje tako, kakor pri nas zidovi razderte hiše brez strehe. — Nekteri menijo, da je bil tukaj (v Nebi Samuilu) nekdanji Ramatáj m Zofim, drugi pa stavijo na to mesto Mizpah, kjer so se Judje večkrat zbirali v vojsko zoper Benjaminovce ali pa zoper Filiščane, in kjer je bil izvoljen tudi Savel kralj. Po vsaki ceni je Nebi-Samuíl eden naj lepših krajev v Palestini s prelepim razgledom na mnoge strani. Od tod so bili križarji v prvo zagledali Jeruzalem. Proti večeru smo mem sodniških in kraljevih grobov domú jездili.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Svarilo.) Pred več leti so bili jeli kopati vodotoč pri Suez-u, po katerem naj bi se srednje morje z rudečim morjem sklenilo. Od vsih strani svetá, tudi iz našega cesarstva, zlasti primorci so ondi dela in zaslužka iskali in ga tudi pogosto dobivali. V začetku je res morebiti marsikomu še kazalo tako dolgo pot in s tolikimi stroški poskusiti čez široko morje; zdaj pa je druga. Odkar so pričeli z vertavnicami (Draguen ali vertavnimi mašinami) delati, je veliko manj delavcev treba. Še z unimi nimajo kam, ki so že tam; kaj še le z novimi! Sicer pa je tudi ondotno obnebjje za Evropejce silo nezdravo, toliko bolj, ker na živež niso navajeni, torej močno bolezen gospoduje; in pri toliki iz vsih dežel stepeni sodergi je tudi veliko razuzdanosti, tako da v obéh ozirih ne zdravilstvo in ne strahovanje ne more vsemu kaj. Veliko Avstrijancev je s popotvanjem za kruhom v Egipt vse prihranjeno zapravilo, in treba jih je na srenjske stroške v njih dežele nazaj odpravljati, kjer pa jih tudi naj veči revšina čaka, ko so do čistega obožali in na telesu oslabeledi. Vsak naj se tedaj ana misli, da bi si pri kopanju sueškega vodotoča kruh služil. Naj pa tudi domačini in srenjski predniki odvrčajo od te prederzne in brezupne poti svoje ljudi, kateri bi jim bili le v nadlego, kadar bi jih jim v naj veči revšini domú pripravili. Doma je še zmiraj naj bolje, in kdor je priden pa čednega in poštenega življenja od mladih nog, še zmiraj h kruhu pride, akoravno so časi hudi.

— **Od sv. Jakoba** v Ljubljani. Pobožnost k sv. Frančišku Saverijanu se je letos v mestni farni cerkvi sv. Jakopa prav posebno spodbudno obhajala. Kakor je sploh znano, ima ta nekdanja jezuitarska cerkev na desni strani lepo kapelico sv. Frančiška, velicega apostola indijanskih narodov, ki je bil izmed prvih desetih tovaršev sv. Ignacija Lojalanskega. V tej kapelici so se 3. grud., v praznik sv. Frančiška, neprenehoma od 5 do 11 dopoldne brale ss. maše na slavo večnemu Bogu, ki po svojih služabnikih ljudstvu toliko dobrót deli. — Kolikor bolj dandanašnji sovražniki sv. cerkve katoliške naprave napadajo in zasmehujejo, toliko bolj se zbirajo verni v gorečo molitev in z velikim služabnikom Božjim svetim Frančiškom zdihujejo k prestolu Božje milosti: Večni stvarnik vsih reči! spomni se, da so duše nevernikov in grešnikov po Tvoji podobi vstvarjene. Glej! Tebi v nečast se peklensko brezdno ž njimi napolnuje. Ne dopusti tedaj, da bi se duše, s predrago rešnjo kervjo odkupljene, pogubljemale, temuč usmili se ubogih duš, in pripelji jih v naročje svoje cerkve, da bodo Tebe spoznali in častili.

Miklavž se je tudi to leto spomnil ubozih deklic uršulinske šole in pricehtal jim je skrivaj lepo culo

oblačil na nunsko porto, namreč: 12 srajc, 12 suknjic, 12 rut, 12 parov nogovic.

Miklavžu, ki boji se dat' spoznati,
Lepó zahvalijo Gospa se mati!
Sirotke, ki so dar dobile,
Preserčno pa bodo prosile:

„V nebesih najde stokrat spet naj to,
Kar pustil nam je tukaj Nikoló!“

Iz Ljubljane. Višji pastirji, goriški, mariborški, celovski id. so se z Dunaja domú vernili. Na Dunaju je nekako mračno in malo prijetno v teh čudnih naspotjih. Govori se, da so zavoljo novih „očetov“ v gosposki zbornici škofje hotli zbornici slovó dati, pa so se vender še premislili. Morebiti upajo, da bode cerkvi prijazniši solnce zasijalo. Pravijo, da vlada sama skuša v gosposki zbornici šolsko in versko reč odlašati in da razgovor o konkordatu ne pride v sedanji seji na versto. Upati je, da vlada naj bolje vé, koliko so zoperkonkordatne peticije vredne, in da glas vsega avstrijskega katoličanstva se ne dá ne zatreti in ne preslišati. — V spodnji zbornici prihaja na versto glasovanje o ogerski poravnavi.

— Naš poslanec gosp. L. Pintar jutrišnji dan (11. t. m.) zapusti deržavni zbor in na adventne praznike domú pride.

Iz Verhnike. — Viharji so prišli čez katoliško cerkev, njene služabnike in njene naprave. V govorih in v časnikih jo napadajo slaboverni ljudje, dostikrat njeni lastni oslepljeni sinovi, da bi jo tudi pri priprostem ljudstvu ob vso veljavo pripravili, ako bi bilo mogoče. Hvala Bogú, da do zdaj, saj kar naš slovenski narod zadeva, niso še veliko opravili! Nasproti se ravno na Kranjskem kaže prav serčna ljubezen do sv. Očeta v milih darovih, ki se za nje nabirajo, in gorečnost za čast Božjo v zidanju ali popravljanju in lepšanju cerkvá, kakor nam Danica vedno kaj novega naznanuje.

Tudi pri nas je bila pretečeno poletje še le pred kakimi 16 leti iz novega zidana farna cerkev od znotraj vsa prenovljena in prebarvana, posebno pa prezbiterij skoraj ves na presni zid premalan. Ne bom hvalil njih, kateri so se za dopolnjenje tega dela nar več trudili, tudi ne unih, ki so z velikimi in malimi darovi k olepšanju cerkve pripomogli; Bog naj bo njih plačilo! Ne smem pa zamolčati mojstra, kateri je to delo doveršil, to je, našega rojaka akademiškega malarja g. Jan. Volfa. — Če pogledaš na oboku podobo Boga Očeta v oblakih, obdanega z veliko trumo angelov mnogotere velikosti in oblike; ali na levi strani prezbiterija dve po petnajst čevljev visoki podobi, katerih ena kaže sv. Pavla slovó od Efežanov v Miletu, druga njegov nagovor pred areopagom v Atenah; ali če ogleduješ tri evangeliste in sv. Jerneja na obéh stranéh kake 3 čevlje od tlá, in še ornamentiko po stebreh, ktera je stavbi cerkve primerjena: moraš spoznati, da je vse delo mojstersko izpejlano. Ne moja lastna misel je ta, temuč kdor je do zdaj še cerkev znotraj ogledoval (in bili so med njimi možje, ki so sposobni malarije razsojevati), vsak še je to delo za izverstno hvalil. Kdor želi kako cerkev z lepimi malarijami ozaišati, se ne bo kesal, ako delo omenjenemu gosp. malarju izroči. Zvonik in nekatere poprave na zunanji strani cerkve še čakajo dogotovljenja; pa tudi to se bo opravilo s pomočjo Božjo in dobrodelnih faranov.

Iz Notrauskega. — Marsikdo se je znabiti čudil, kako to, da tega ali unega duhovnika med 510 podpisani najti v prošnji za konkordat. Zgodilo se je meni, kakor gotovo še kateremu v oni prošnji nepodpisanemu, da sem bil šel po duhovnem opravilu z doma, ravno ko je dekanjska pošta dospela s svojimi akti, pa bila je

tudi že odšla, ko sem se vrnil domú. Zato pa naj nihče ne misli, da smo konkordatoborci zavoljo tega, ker podpisani nismo.

En kaplan
za več drugih.

Iz Loža 1. grudna 1867. D—n. — Draga Danica! Naznanim naj ti, kako „Laibacherica“ ravnopravnost spoštuje. Ni davno kar je „Presse“ prinesla, da med 38 soseskami iz Kranjskega, ktere so gosposki zbornici za konkordat petecijo izročile po gospod profesorju Arndts-u, je tudi „Laas“ v Ložu pa ni nobeden te petecije podpisal, kar je nekega neprijatla konkordatnega tako bolelo, da je hitro po „Laibacherici“ vprašal, kako da se je to moglo zgoditi, in pa v imenu soseskinega predstojnika v Ložu? Ker pa soseskino predstojništvo v Ložu ni nikogar pooblastilo, da naj se v njegovem imenu v „Laibacherici“ glasi zastran one petecije, ki ni bila „aus Laas“, ampak „aus Lees“, kakor smo zvedili; zatorej je na ono vprašanje v „Laibacherici“ odgovor poslalo, da v imenu soseskinega predstojništva v Ložu nima nobeden pravice se po časnikih oglašati; pa tega odgovora „Laibacherica“ ni hotla natisniti, akoravno je bil od soseskinega predstojnika in dveh svetovavcev podpisan. Zakaj da ne, ne vemo; znabiti da se „Laibacherica“ ni upala naznaniti, kar je soseskino predstojništvo zraven izreklo: da je s tistimi enakih misel, ki so za ohranjenje konkordata prosili.

Mi pa rečemo, da smo Ložani katoličani, in da se bomo vedno potegovali za cerkvene pravice, ki so od Boga in pa v prid ljudstva in države.

S Krasa, 3. grud. Kako blagi so bili dnevi, ki smo jih ravnokar doživeli v naši farni cerkvi sv. Ivana Kerstnika! Kaj enacega naša prostorna cerkev, tudi naša razširjena fara ni še vidila. Nemila osoda je kriva, da veličastna cerkev svetega Janeza K. (St. Joannis in Tuba) pri Devinu je bila dozdej preveč zapuščena; odkar je števanska vas razderta, biva sv. Ivan ko puščavnik kraj vode Timava.*) Zdej pa, smem reči, so trume spokornikov sv. Ivana obsule, kakor nekdej ob reki Jordanu, ko so judje od štirih vetrov k njemu derli na tisoče, popraševaje ga, kaj jim je storiti, da kazni Božji odidejo.

Sv. misijon namreč smo obhajali 3—12. nov. t. l. Govorila sta nam prečast. misijonarja, o. A. Bankič v ganljivih pridigah, in o. J. Starè v prepričavnih keršanskih naukah; oba v slovenskem jeziku. Za peščico tukajšnjih Lahov in iz obzira na visoko katoliško rodbino knezov Hohenlohe-ov je o. Bankič v devinski podružnici imel štiri laške govore.***) Zgovorna poslanca so hiteli poslušat celó daljni ljudje iz teržaške škofije, kristjani vsih stanov in razne starosti. Da solze prelite niso bile hinavske ali prisiljene, to je ljudstvo djansko pričalo, ko se je v preobilnem številu okoli spovednic gnjetlo. Plodivni sad duhovskih vaj se zdej očitno spoznava.

Pa tudi satan ne miruje! Po okolici se vlačijo peklenški služabniki, kteri pobožne duše zasmehujejo in ljudske misijone černijo. Ali to se godí po umazanih keremah, se že vé. Peklenšček serdito škriplje, dobro vedé, koliko duš mu Jezusova družba iz kreppljev izpuli.

Ko že za peró deržim, naj opomnim le memogredé velike zasluge obče čislane g. dekana Doljaka, ki nam je sv. misijon omislil. Kdor bi bil poznal pred kaj leti števansko farno cerkev, bi se mu bilo milo delalo;

*) Slavno reko Timav (Timavus), pravi naravni čudež, je popisal č. prof. Št. Kocijančič, potem histor. Verein für Krain etc.; pa omenja jo že rimski pevec P. Virgil Maro, Buc. ecloga VIII. v. 6. — Georg. III. v. 394 — Aeneid. I. v. 247—250.

**) To v popravo nekaj drugačnega naznanila v „Danici“ (list 33. 20. listop.), po katerem se je neljubo sumničenje po svetu raztrosilo.

Dop.

Napoleon I je v njej svoje konje in mezge kermil. Veličastno vežo Božjo silne starosti (najdejo se vzdani kamni z rimskim napisom ces. Avgusta) v gotičnem zlogu je res kinčalo pet zalih marmornih altarjev; ali potrebovala je veliko zdravila, ki ga je v resnici dobila. Vzdigujejo se zdej, da saj nekaj omenimo, na prav okusnem orkestru, velikanske orglje s 30 spremeni, pravo mojstersko delo J. Zanin-a. Devin še cerkve ni imel; mala siromašna kapelica nekdanjih oo. servitov je vedno zidarja klicala. Marljivi g. dekan vidi živo potrebo jo podaljšati; postane derzen, stakue par stotic pri farnem patronu, knezu Hohenlohe-u, ter zaupaje na Božjo pomoč in miloserčnost dobrih ljudi začne težavno delo. Serčnost ojači, — delo je doveršeno! Kar se pri obilnih zaslužkih pretečenih let ni zgodilo, to je pri slabih letinah in pičlih prislužkih srečno dognano. Čast, komur čast, facta loquuntur.

Iz Gorice, 29. listop. — Duhovščina goriške nadškofije je te dni svojemu mil. knezu nadškofu k godu na Dunaj poslala lepe bukve, kterih strani so z zlatimi in svilnatimi nitkami sprelepo vezene. Na listih tih bukev je lepo spisana adresa do Njih prevzvišenosti, s ktero duhovščina naznanuje, da je ona v vsih verskih zadevah in o konkordatu s svojim višjim pastirjem ravno taistih misel. O ravno tem času je 4500 hišnih gospodarjev in gospodinj iz Gorice in goriške okolice z dva in tridesetimi srenjskimi odbori poslalo gosposki zbornici adresu zoper odpravo konkordata.

Iz Štajerske. — 2—. (Kdo so konkordatoborci?) Veith pripoveduje v svoji knjigi (Weg, Wahrheit u. Leben p. 66.) sledečo zgodbo: Slavnoznan Rimljan, ki je svoje dni v izgled vseh kreposti svojim rojakom služil, Katon namreč, je nekdej potoval po sirske pokrajinah in tudi glavno mesto Antiohijo obiskal. Preden še do vrat pride, vidi pred njimi veliko trumo mestjanov; praznično oblečeni dečki in dekliči po versti razstavljeni, v rokah s čednimi jerbasi, iz kterih so imeli cvetlice trositi; mestna gospôda v bele hale oblečena in popi po svoji šegi z ovenčanimi glavami: vse kaže, da se pričakuje kak imeniten mož. In kdo drugi bi mogel to biti, kakor Katon sam, čigar ime kot slavnega rimskega starešina je daleč slovelo? Čeravno se mu slovesnosti dosti še ne dozdeva, ukaže vender z vozom postati, stopi s svojim spremstvom z voza, da prejme počeščenje in zasliši govore, ki so za njegov prihod ubrani. Pa glej čudno prevaro! Starček noseči v roki palico, znamenje oblasti, stopi pred prišelce in se precej osorno zadere, rekoč: Kje je Demetrij? Kje ste ga pustili? Kedaj li pride? — Demetriju tedaj so veljale priprave, njega so težko že čakali. In kdo je bil ta Demetrij? Nič kaj boljsega, kakor oproščen sužnjik, ki je služil Pompeja, in je njegov ljubček bil; in Pompej je bil eden naj veljavniših velikašev in bogatinov onega časa, in toraj so si muhasti Antiohejci na vso moč prizadevali, da se prikupijo slugu Demetriju, ki je bil desna roka svojega gospodarja. — Spremljevalci Katonovi opazivši grozno pomoto, se začno na glas smejeti; ali Katon, mož kratkih besed, pa modre glave, reče le samo: „Oj, nečimurno mesto!“ —

Tako je rekel svoje dni Katon, in prav je imel. Kaj je nevrednešega, kakor da se celo mesto iz gerde sebičnosti klanja služabniku bogatega gospoda. Kaj bi še le pošteni Katon dandanašnji rekel, ko bi prišel v Beč, ali v naš ljubi Maribor, in bi začel prebirati mariborsko „kokodajko“ ali besno tetko „tagespošto,“ bečko „staro in novo prešo“ itd. in bi vidil, kako zvesto se klanjajo svojemu sužnju, lažnjivemu „liberalizmu,“ — kako posebno od lanskega leta dalje dan na dan gerdijo in zmérjajo katoliško cerkev, duhovnike s papežem vred;

*

in vse nesreče, ki tarejo Avstrijo, na konkordat zavračajo? Kaj bi rekel, ko bi bral prošnje za odpravljenje konkordata, v katerih se duhovstvo černi in opisuje, da bi nevedni človek mislil, da je ono smet človeškega rodu, in da je vsega tega najbolj konkordat kriv? Kaj bi rekel, ko bi videl, kako sopihajo konkordatorborci od srenje do srenje, da podpisov dobijo, kako se plazi zdaj po mestu že tretja prošnja zoper konkordat; kako se posvetuje in poganja po vseh kotih, da vse, kar po mestu hlače nosi, podpiše? Ko bi stari Katon vse to videl in slišal, gotovo bi iz serca vzdihnil, rekoč: Oj, nečimurno mesto! —

Res, velika nečimurnost zdaj pri nas, kakor po drugih mestih in še celó po terjih in vaséh zvonec nosi. Nečimurnost, pravimo, je to rovanje. Kdo take prošnje podpisuje, in zakaj? — V prvi versti stojé veči del oni svobodnjaki, ki so že zdavno sv. katoliški cerkvi slovo dali, ker ne poznajo in ne spolnujejo njenih zapovedi več; plesnjevigrešniki, ki ne vedó več leta povedati, kedaj so zadnjokrat o veliki noči pri spovedi bili; zasramovavci postne zapovedi, katerim je jedro vse modrosti, da pravijo, jed je jed, slanina ali maslo, meso ali riba je vse eno; pa taki, ki od nekđaj čertijo zapovedi Božje, ktere človeku velevajo berzdati svoje živinske pohotnosti; oskrunjavci nedelj in praznikov, — z eno besedo: v prvi versti konkordatorborcev stojé naj več ljudje, ki sovražijo katoliško cerkev najbolj zato, ker ona tirja berzdanje popačenih željá, premagovanje samega sebe, ponižnost, pokoršino itd. To ni nič novega. Naj hujši vpor zoper katoliško cerkev je prihajal vselej iz taborišča razuzdanega sveta. Rimski olikani svet se je najbolj zaradi tega vzdigoval zoper katol. cerkev, kar so apostoli in njih sveti nasledniki po nauku Gospodovem tirjali mertvenje razberzdanega mesá, pokorščino do zveličavnih naredb, ponižnost duha, — z eno besedo: ker so grešnemu svetu pokoro in zatajevanje velevali kot edino pot k zveličanju. Zato se je spuntalo mehkužno mesó, češ, da mu gre zdaj za njegove naj ljubši pravice.

(Konec nasl.)

Iz Postojne, 4. grud. Draga Danica! Naznani slovenskemu svetu veselico, ktero nam je slavno šolsko vodstvo napravilo v šolski dvorani l. t. m. v prid ubožnim šolskim otročičem. Bila je zares izverstna in vse-skozi poštena. Pričela je domača godba. Igrale ste se potem dve tomboli, o prenehljajih pa so se verstili dva zbora in čveterospjev tukajšnjih pevcev. Pesmico: „Zdihljej slepega“ pa so pele štiri učenke.

Bolj h koncu nas obiše tudi šaljivec „s suho robo“ ter napravi mnogo nedolžnega smeja. Akoravno ni bilo iz okolice kaj obiskavcev, se je vender nabralo čez 70 gold. za ta blagi namen. Zares, lep dar miloserčnosti. Gotovo bo marsikteri reven otrok, obvarovan mraza in silne burje, pobožno roke sklenil ter molil za dobrotnike. Gospod usmiljenja pa bo uslišal molitev vavcem. —

Materi brez madeža.

Bodi češena,
Mati presveta!
Čisto rojena,
Čisto spočeta!

God za slovesni
Pel Ti bom slavo;
Vabil pa v pesmi
Nebo, naravo.

Sej si mi Mati
Ljuba in mila,
Kak bi spevati
Duša zabila?

Tebi zmagavka
Satana — čista,
In darovavka
Jezusa Krista!

Slava, češenje,
Naj se zglasuje
Celo stvarjenje
Da napolnuje.

Naj pojó glasno
V raju duhovi,
Slavo Ti krasno
Zračni svetovi.

V tvojem podnožji
V rajski naj diki
Pevajo Božji
Tebi svetniki.

Naj Te preslavlja
Svit in tamnica,
Kot te pozdravlja
Moja dušica:

Bodi češena,
Čisto spočeta,
Čisto rojena
Mati presveta!

Božična noč.

Ráduj, človek moj! — serčno se z menoj
Vernega sercá,
Ker nam je rojen — dolgo zaželén
Rešenik svetá.

Angeljski, čuj! glas — o polnočnem čas'
Naznanuje to,
Tam nad hlevčekom — zdaj pastirčekom
Pravi jim tako:

O pastirčeki, — Božji ljubijenci!
Ne strašite se, —
Znanim vam radóst — rajsko zgolj sladkóst:
Kralj vaš rojen je.

Znamnje bodi vam: — v jaslicah na slam'
Detice leží;
Djano detice, — je v pleničice,
Rajsko se žari.

Rešit ves vaš rod — Kristus in Gospod
Šel je v revni hlev,
Tam išite Ga — zdaj Mesijaza, —
On vas bo otél.

Angel Božji zdaj — zgine v raj nazaj,
Nebo se bliši,
Z bližnjih pa višáv — nebni trum pozdrav
Sladko zadóni:

Slava naj Bogú — bo Najvišemu,
Slava zdaj in zmir! —
Dobrih serc ljudém — pa naj z rojstvom tém
Dojde sveti mir.

In pastirci vsi — urno so odšli
V hlevce k Detetu!
So molili Ga — Izveličarja,
Darovali mu.

Z njimi, človek moj! — moli, in zapoj
Slavo Mu vesél,
V dar sercé čistó — daj z ljubeznijo,
Rad ga bo sprejel.

Radoslav.

Iz Jeruzalema 10. vinotoka 1867. (Pisanje gosp. vodja Fr. Hrovata.) (Dalje.) — 25. mal. serp. praznuje katoliška cerkev obletnico mučenja sv. apostelna Jakopa, ki se imenuje „stareji,“ brata sv. apostelna Janeza. Herod Agripa ga je bil dal v Jeruzalemu ob glavo djati, da bi vstregel judom, kteri so sovražili tega apostelna zavoljo njegove gorečnosti v oznanovanji sv. evangelija. Na homcu Šionovem v lepi cerkvi, ki je bila nekđaj na stroške Španijolov zidana, zdaj pa jo imajo razkolniški Armeni, na levi strani, kažejo prostor, kjer je ta apostelj venec marterstva dosegel. Tukaj katoličanje v njegov praznik smejo svete skrivnosti obhajati, v predpraznik ob 2 pa večernice slovesno odpojejo. Ta prostor je sedaj odperto, z marmorjem bogato ozališano poslopje, in človek, precej ko iz cerkve stopi, vidi v njem dolbino, v kateri se je mučenje godilo. V imenovani praznik katoličani na ondotni kamnitni ploši altar in vse napravijo, kakor je potrebno za maševanje. Zraven tega pa tudi v cerkvi, koj tam blizo, postavijo še drugi altar, da prihajoči duhovni dobivajo prostor za ss. maše. —

Kakor bivšemu mestnemu fajmoštru pri sv. Jakopu se mi je zdelo, da me ta dan prijazna dolžnost vabi, da naj pri sv. maši priporočim v brambo njih cerkvenega patrona vse tiste, med kterimi sem 21½ leta nosil

butaro duhovnega pastirstva, in pa ravno na tem mestu, na katerem je apostelj kelih terpljenja našega Zveličarja do poslednje naj britkejše kaplje voljno izpil. Želel sem pa tudi na njegovem zmagovitem bojišu svoje lastno serce z njegovo serčnostjo in stanovitnostjo poživiti. Ob 5 zjutraj tedaj se podám proti imenovani armenski cerkvi, in bil sem tako srečen, da sem na samem morišu tega sv. aposteljna sv. mašo bral, in tako sem se v duhu vdeležil slovesnosti, ktero farmani pri sv. Jakopu (v Ljubljani) ta dan obhajajo. Veliko pobožnih je bilo tudi pri sv. obhajilu, — med njim sestre iz reda sv. Jožefa, ktere opravljajo strežbo bolnikov v bolnišnici tega oddelka. Nazaj gredé sem se zavzél, ko sem vidil nekaj popolnoma oboroženega vojaštva pri velikih vratih in znotraj na dvorišu armenskega kloštra, ki cerkev obdaja. Sicer so turški vojaki postavljeni le pred cerkvijo ali pa v cerkvi Božjega groba navadno samo ob večjih praznikih, da red ohranijo. Kmali pa sem zvedil, zakaž to. Armeni so bili namreč poprejšnji dan natisnjeno naznanilo raznesli, s katerim so iz več vzrokov pobijali katoličanom pravico maševati v njih cerkvah, in upali so tako se jih znebiti za vse prihodnje čase. Berž pa ko se je to zvedilo, je francoski konzul iskal od pašata vojaško pomoč, da se odvernejo kervavi poboji, ki bi se utegnili zgoditi. To je tudi res pomagalo. —

Ker so bili greki leta 1757 katoličanom s silo ugrabili cerkev Marijnega groba pri Getsemanu, in je od tistih dob za nobeno slovesnost več ne prepustijo, so se mogle véliki Šmaren opravila le samo v lastnih cerkvah opravljati. Greki pa ta praznik 12 dni pozneje obhajajo z veliko slovesnostjo. Premnogi šotori na njih lastnem vravnem oljskem vertu z velikimi kupi prihajočega ljudstva in z vojaško najeto glasbo pa so skorej kazali, da vkljub častitljivemu svetišu niso zadovoljni le samo z verskim navdušenjem in veseljem. To je tudi druge poslušavce tje vabilo, ki so polegali po višavah. To slovesnost greki dokončajo čez osem dni s slovesno procesijo, v kateri greški duhovni v cerkveni opravi staro Marijno podobo med petjem nesejo nazaj v cerkev božjega groba. (Konec nasl.)

Iz Vodice, 6. grud. Naznanila si, draga Danica, v 32. listu, da se je v Vodících obhajal sveti misijon. Želeli bojo morebiti tvoji bralci zvediti, kako je bilo pri tem misijonu. Naznani jim kaj malega. Misijon vodiški je bil manjši od smleškega, radolškega ali loškega, ker je bil prav za prav namenjen le za domačo faro, tudi je cerkev premajhna za velik misijon, kakor so bili kterisibodi poprej omenjenih. Ravno zato pa, ker ni preveč zunanje ljudstva skup vrelo, je bilo toliko ložej vse v naj lepšem redu, in kakor pri družih misijonih tako tudi pri tem brez vsake nesreče.

Da bi se domačim posebno postreglo in se lep red vravnal, so se domači s spovednimi listiki previdili, dajali so se pa listiki tudi zunanjim, kateri so se do pravega časa oglasili. Ko so domači vsi opravili, se je tudi drugim postreglo. Koliko se je tudi zunanjih vdeležilo, se lahko iz tega razvidi, da je bilo vsih skupaj okoli 4000 obhajanih. S kolikim veseljem so Vodičani in tudi ljudje iz bližnje okolice k sv. misijonu hodili, kako zvesto goreče misijonarje poslušali, tega ti, dragi bravec, ne morem dosti dopovedati. Akoravno so se bili Vodičani sv. misijona po večini že v Smledniku vdeležili, akoravno se morajo večne resnice v vsakem misijonu ponavljati, sta vedila misijonarja pp. Doljak in Valjavec, oziraje se na okolišine in potrebe fare, vse tako dobro obrniti in izpeljati, in On, od ktereга vsak dober dar prihaja, je svojo milost v tako obilni meri nad vodiško faro razlival, da se je slišal le en glas: „Hvala Bogu za sveti misijon!“ Veči milosti nam Bog dodeliti ni mogel. Veliko lepega smo slišali lansko leto v

Smledniku, še več letos doma, ker lansko leto smo slišali le eno ali drugo pridigo, letos vse od konca do kraja. Dosti jih je, ki so slišali skoraj vse pridige. Kakor ob času, ko je še Zveličar sam po svetu hodil in učil, tako so tedaj ljudje na vse pozabili, pozabili po celi dan na jed in pijačo, da so le božjo besedo poslušali. Naj hujši je zadelo tiste, ki so morali doma varhi ostati. Ne bom na drobno popisoval posameznih govorov. Vroče solze, ki so tolikokrat zalivale oči sivemu starčeku, stari ženici, kakor tudi nedolžni mladini, glasni jok, ki se je tolikokrat razlegal po cerkvi, je zadosti pričal, kako sta imela govornika serca poslušavcev v svoji oblasti. Posebno pa poslednji dan, ko se je približal sklep sv. misijona, ko je bil sv. misijonski križ že postavljen, in je pater Doljak zadnjikrat stopil na leco in po ginljivem nagovoru izrekel žalostno besedo: „z Bogom! z Bogom!“ ni bilo joka ne konca ne kraja.

Sedaj po končanem sv. misijonu vodiška fara ne more biti dosti hvaležna in preserčne čutila resnične hvaležnosti cele vodiške fare izgovorim, če rečem: Hvala Višemu pastirju premilostnemu knezoškofu, ki so dobrotno privolili obhajati sv. misijon! — Hvala prečast. gosp. misijonarjema pp. Doljaku in Valjavcu! — Bog jima stoterno poverni ves trud, ki sta ga z nami imela! — Hvala g. fajmoštru, ki so nam sv. misijon oskerbeli, — vsim dobrotnikom, ki so z zdatnimi darovi sv. misijon podpirali! — Hvala vsim duhovnim gospodom iz bližnje in daljne okolice, ki so se v spovednicah toliko za nas trudili! (Konec nasl.)

Dopis iz Dunaja. Ko se je letos 20. maja deržavni zbor na Dunaju začel, je bila nemška levica poslanske zbornice vsa na nogah. Če je govornik le dve besedi izrekel: „Konkordat! Freiheitliche Institutionen!“ to je, konkordat, svoboljubne naredbe! se je že vpilo: pravo! pravo! Mislim, ako bi bil kdo levici za herbtom duri odperl in samo te besede izrekel, pa bi mu bilo na levici vse ploskalo brez konca in kraja, in galerije bi bile sterdene sline cedile. Na to se začne koj pri adresni debati že boj zoper in za konkordat. Malo pozneje vžge Herbst boj zoper zakon in šolo. Zdaj se je vpilo: Zakon in šolo ločite od cerkve, če ne, Avstriji gre za glavo! Vsi judovski in svobodušni (liberalni) časniki so ta nauk za edinozveličavni oklicali in ga na vso moč podpirali, ne prašaje ali pišejo resnico ali pa laž. To so se brale in se še berejo in le še berejo v časopisih lažnjive reči, da je človeka groza pomisliti nanje. Velikrat sem to leto že poterdil besede naših priprostih Kranjcev, ki pravijo, „cajtenge lažejo“. To leto so res dunajski judovski in svobodušni časopisi strašne reči nalagali, in veliko ljudém pamet zmešali. Da so se zoper tako zatiranje cerkvenih pravic in verskih resnic, posebno zakon zadevajočih, katoliški poslanci na zboru in katoliški časniki povsod, neprenehoma in na vso moč branili, je samo po sebi jasno. Posebno ojstro jih Wisinger biča v „Wiener Kirchenzeitung“. Cesarska vlada je samo enkrat po ministru Hyetu pred zborom izrekla, da je ni volja konkordat enostransko podreti, temuč da se hoče zastran tega s svetim očetom papežem porazumeti. Ko levica to sliši, je bil še hujši ogenj v strehi. Zdaj začnejo prošnje od vseh strani v zbor prihajati, ki so térijale: „Konkordat odpravite, zakon in šolo ločite od cerkve“. In še zdaj dan za dnevom prihajajo take prošnje, pa večidel le iz nemških krajev. Ves svet jih je že sit. V takih okoliščinah tudi pravi katoličani niso mogli rok križem držati, temuč so tudi oni začeli prošnje podpisovati, ktere so térijale: „Konkordat, zakon in šolo pustite pri miru!“ To se je naj poprej v Moravii zgodilo. Toda ta klic je bil v očeh svoboduhov in judov velika pregreha, je

bilo šuntanje ljudstva, in prostovolci so jeli briče zoper katoličane in posebno zoper katoliške duhovne na pomoč klicati. Le oni bi smeli po srenjskih zborih rogoviliti, katoličani bi pa morali tiho biti. Škoda, da poslanec baron Lavdon, žlahtnik tistega imenitnega vojskovodja, ki ga vsi Slovenci še zdaj tako visoko čislamo, je prvi bil, ki je briče zoper moravsko duhovščino na pomoč klical. Ta klic pa ni bil brez vspeha na dve strani. Nekaj duhovnov je prišlo v ječo, med njimi korar Heidenreich na en mesec. Prošnje pa so se še z veliko večjo gorečnostjo podpisovale in te dni so prinesli knez Salm, grof Belkredi in še trije drugi te prošnje presvitlemu cesarju. Podpisalo jih je 217 tavnent katoličanov. Tudi v Tirolah se je že nabralo silno veliko število podpisov v prid konkordata in za ohranjenje katoliškega zakona, pa za to, da naj ostane šola pri cerkvi. Ravno taka se godi tudi na Českem. Res je, da se je posebno v poslanski zbornici državne zbornice veliko govorilo, kar je bilo zoper cerkvene pravice in vero, vendar pa bi bilo vsakemu katoličanu, kateri zoper zbor kaj piše, govori ali pridiguje, *prav posebno svetovati*, da naj se dobro podučijo, kaj da je zbor sklenil, da v svoji gorečnosti kdo kaj preveč ne reče; in tako postavi ne zapade, ktera se dandanašnji rada na katoliško stran in posebno na duhovščino terdo obrača.

Naj še povém, kaj se je v 57. seji državnega zbora godilo. Ta dan so se prošnje reševale in med njimi so bile tudi 4, ki so terjale, da naj se duhovnom in drugim ljudem prepove podpise za konkordat nabirati in zoper konkordatoborce pridigovati. Tri so bile iz Morave in ena z Voitsberga na Štajerskem. Ena téh prošenj je celo izrekla, da njeni prošnjiki svoje kolena pred tem pripognejo, kar zbor sklene in cesar podpiše. Prošnji odsek je nasvetoval sam sebe zatajevaje, da naj se te prošnje ministru bogočastja in nauka v obravnavo oddajo. Ker so se pa te prošnje bolj obširno brale in sicer ravno tisti odstavki, kateri duhovne naj bolj pikajo, je profesor Greuter takole odgovoril:

Meni se zdi, da je v ti hiši navada postala nepričujoče obsojevati pozabljivi staro pravniško načelo: „audiatur et altera pars,“ po naše: „tudi druga stranka naj se zasliši“.

Moja gospoda! če vi poterдите odsekov predlog, tudi jaz gotovo ne bom zoper njega. Toda če to storite, se bo reklo: Krivi so, kateri so bili zatoženi (Levica to močno ugovarja), saj ljudstvo si bo tako mislilo, in očitno mnenje bo postalo, da se danes zopet cesarski pravdnik na pomoč kliče, kakor se je undan klical zoper Moravce.

Jaz pa vender le mislim, da štajarska dežela dandanašnji ni postala zelena planjavica v puščavi, kjer ne kraljuje nobena pravica; jaz mislim, da težki davki, ki jih za obrambo pravice plačujemo, tudi na Štajerskem niso v vodo veržen denar.

— Ako ima odsekov predlog ta pomen, ktereга mu jaz dajem, in v tem me vaši ugovori poterjujejo, moram reči, da je to prava nezaupnica do štajarskih sodnij. Pa še dalje. Prosvitci pravijo v svoji prošnji, da oni svoje kolena pripogujejo pred vsakim sklepom njih veličanstva. To spoštovanje njih veličanstva veseli moje serce. Toda ti lojalni prosvitci naj pa na drugi strani tudi nikar ne pozabijo, da pod tisto zavezo, zoper katero se oni ravno zdaj vojskujejo, ste podpisani dve naj častitljivši imeni vsega sveta, to je, imeni: papež in cesar. (Klici: resnično! na desnici).

In če je dandanašnji znamenje nove lojalnosti ali spoštovanja to, da se ta zaveza v imenu spoštovanja kakor umazan list papirja po ulicah, posebno po pa-

pirnatih ulicah očitnih časnikov vlačijo (Sméh), saj jaz spoštovanja poterđiti ne morem.

Spravite mi prej izpod te zaveze imeni papež in cesar, potem pa nesite prazne papirnate cape, kamor vam se poljubi. (Klici: prav dobro!)

Toda, moja gospoda, dokler ste ti dve imeni še podpisani pod to zavezo, nimajo prosvitci pravice reči: da svoje kolena pred vsakim cesarjevim sklepom pripogujejo, če rogovilijo zoper konkordat. Nadalje pravijo ti gospodje, da morajo varovati svojo veljavo. Prav. Pa tudi še drugi ljudje so na svetu, kateri tudi morajo varovati svojo veljavo. Jaz vam hočem nasvetovati, kako bi bilo mogoče med nami mir narediti. Vi nehajte v duhovske reči vtikati se, in mi se nehamo v politiške mešati. (Wenn sie aufhören in theologics zu machen, so hören wir auf in politicis zu machen.) (Sméh.) Dokler pa mislite, da je vaša poglavitna naloga v duhovske reči se mešati, med tem ko ubogo ljudstvo revšine konec jemlje (Klici: prav dobro! pravo! na desnici), si pa tudi mi ne bomo dali pravice vzeti v politiških rečeh kaj govoriti: posebno v tistih rečeh, ki so z vero v tako tesni zavezi kakor duša s telesom.

Ako ima srenja dolžnost skerbeti za svojo veljavo, ima gotovo tudi cerkev dolžnost skerbeti, da se njene verske resnice ohranijo, in vi ne bote ne mene ne nobenega družega pravega katoličana pregovorili, da bi reči, ktere so se v ti hiši obravnavale, ne bile s katoliškimi verskimi resnicami v pretesni zavezi. (Levica: ni res!) Prosim, moja gospoda, le malo poterpite, se bomo že spet srečali, da vam bom to reč bolj natanko razjasnil. (Velik sméh.)

Verh tega se zmeraj govori, da storimo mir. Moja gospoda; jaz vem za mir, ki ga vi nočete, pa tudi jaz ga ne želim. To je mir na pokopališču. Tam je vse mirno, le gnjiloba in razpad sta tam gospodarja. —

Ako vi morebiti želite, da bi mi katoličani s tistimi, ki zdaj nove krive nauke trosijo, tak mir sklenili, potem vam rečem z Zveličarjevimi besedami: „Jaz nisem prišel miru prinest, ampak meč.“ In tega meča ne denemo več iz rok. Pod tem banderom, moja gospoda, bomo zmagali, ali pa padli. To je zdaj glasilka vsacega zvestega sina katoliške cerkve v avstrijskem cesarstvu.

Ne motite se toraj s takimi prošnjami. Z njimi ne bote miru naredili. V očeh tistega, kateri pozná duha današnjega časa, nimajo take prošnje nobene vrednosti več. Jaz sicer nisem nakanil zagovarjati, kar bi se bilo morebiti kje napéno zgodilo, temuč rečem, kdor je kaj krivega storil, postavite ga pred sodbo, sej se vam ni bati, da bi sodnije prerahlo z nami ravnale.

Ako bi bil danes pravosodnji minister tukaj pričujoč, bi mu jaz svetoval, naj bogočastni minister pravosodnjemu naznani, da naj se oberne do finančnega ministra ter naj ga prosi, da naj tistih 20.000 verig, ki so jih jetnikom vzeli, nikar ne prodaja, ker bi se utegnilo primériti, da bi se znale v kratkem, če bo šlo tako naprej, — za nas potrebovati! (Nepokoj na levici.)

To je odgovor, ki ga vam dam na pričujoče prošnje.

Iz tega pa lahko spoznate, da se nazaj v staro policajsko državo tudi eno stopnjo več ne ganemo! —

Lovro Pintar.

Zlate bukve 19. stoletja.

Devetnajsto stoletje med družimi učenostmi zna tudi iz belega černo in iz črnega belo delati. Kaj je tedaj bolj pravično, kakor „zlate bukve,“ v ktere naj se ne-
ktere beljene, če tudi ne ubeljene černila zapisujejo?

Na Dunaju nekdo budi k ropu in tatvini, pa ga niso še zaperli, ker ni svetoval oropati n. pr. Rot-

šilda, ampak katoliško cerkev; ime mu je „Wanderer.“ V srednjem veku niso cerkev ropali, tedaj jih moramo ropati v 19. stoletju: tako so delale „tudi druge olikane države;“ čemu smo pa „v 2. polovici 19. stoletja, ako ne bomo država 19. stoletja, to je, ako ne bomo katoliške cerkve ropali?“ Naloga in čast 19. stoletja je ta: liberalna država dela dolgove, cerkev pa naj jih plačuje: za hvaležnost jo bodo iz šole vergli, divji zakon ji vsilili, pa judje in liberalci jo po volji teptali. Ali niso v olikani Italiji tako že poskusili? In kaj se ji je zato zgodilo? Nič posebnega ali 19. stoletju neznanega: pojedla je svoje in cerkveno blago, in ljudstvo že perste gloda. In ker po oropanih kloštrih in od pojužinanih cerkvenih posestev več ne dobiva, torej godernjaje in žugaje terka na vrata bogatinov. Katoličanje so si sicer v čast šteli, da so njih duhovni bili spoštovani in pa čedno oskerbljeni, da so cerkve imele kaj premoženja in so bile lepo ozališane itd. Devetnajsto stoletje si je to vse boljše iztuhtalo. Iz Benedek naznanujejo, da svitli patrijarh ondotni je mogel vso svojo družino zunaj enega služabnika in enega duhovna dati iz službe in se iz svojega dvora preseliti v semenišče. Namesti cerkvene spodobne dostojnosti je prevzel gospostvo gospod „liberalizem.“ Ta pa, kakor pravijo „Tirol. Stim.“, je drag, on spraznuje vse kase, in kadar nikjer nič več ni, se loti tujega premoženja, oropa cerkev in njene služabnike, goljufuje ljudstvo, kteremu daje „tako imenovano svobodo“ in samopašnost, zraven tega pa mu s prekanjenim roparskim gospodarstvom zlagoma pograbi vse vire k pridobitvi in preživku. Pri vladinem kermilu pa so se verstili ministri za ministri, in odhajoči, kaj pa da, se morajo z tolstimi penzijoni oskerbovati? Ti so vse staro trebili, tuje dežele si prigaribalovali, katoličanom prijazne zaveze s papežem, s cerkvijo (konkordate) potergali, povsod divji zakon vsilili, šolo od cerkve ločili, mnihe in nune iz njih lastine, to je, iz kloštov na ulice izpahali, in polastili so se klosterskega, pa tudi vsega premoženja katoliških cerkev. In vse to so zapravili in zadegali.

Kaj pa ima narod od tega „liberalstva?“ „Tiroler Stim.“ pravijo: Pri vsem tem prav, liberalnem gospodarstvu se pa vender v Italiji le ne dá prav vgodno napredovati. Pač nikjer v Evropi ni hujsi revšine kakor na Laškem. Ubogi Benečani zdaj zadosti hudo čutijo, kaj se pravi liberalno vladanim biti. Z otožnostjo mislijo zdaj nazaj na dobre poprejšnje čase, ki so jih imeli v konkordatni državi Avstrii. „Allgemeinerica,“ ki pač ni odveč ultramontanska, piše, da po vsih večih mestih in znamenitnih krajih na Benečijskem ležé pôle za podpis z naznanilom, da „podpisani državljani z volivnimi in volitvenimi“ pravicami prekličejo poprejšnje leto za zedinjenje z Italijo dane glasove. Razglas pravi, da so bili za en trenutek zapeljani, da se pa slovesno odpovedó dinastiji in vladi, ki je tlačenje, sramoto, in nesrečo pripravila v deželo, in Italijo tako hudo onečastila... Ali ne zasluži tedaj „liberalizem“ pervega mesta v „zlatih bukvah 19. stoletja?“ —

Telegram s spodnjega sveta. „Slišimo, da se je pri vas na gornjem svetu sem ter tje lažnjiva misel razširila, da tukaj nimamo več prostora, ker žlobodrá se večkrat: Stari je že poln, novega pa še niso naredili. Primoran sem to lažnjivo misel pobiti ali „dementovati“ in povedati, da imamo še prav dosti prostora na vse strani in za vsaktere grešnike, akoravno smo poslednji čas dobivali velike trume cerkvenih sovražnikov iz Italije in njih zdaj še več iz družih krajev pričakujemo. Sporočite torej vsim našim prijatom, da naj jih prav nič ne skerbi zastran večnega „kvartirja“ pri nas, če tudi vsi pridejo. Če se jih manj spokorí, bolj bomo veseli.“ „Z luciferjem!“ Veliki peklenski vratár.

Temperanclerji. Krivoverci mnogotere reči po svojem posnemajo, kar vidijo v katoliški cerkvi, pa godi se jim največkrat kakor opici, ki je hotla mačko briti. V Nevarku v Ameriki so imeli undan „temperanclerji,“ nekaka protestanška bratovšina za treznost, svoj „konvencijon“ ali zbor. In kaj so storili? Enoglasno so glasovali zoper vsako rabo vina — celo pri svojem „abendmalu“ (posnemanji katol. sv. obhajila). Prezident tega bratovstva, ki veljá za veliko luč, je pripovedoval o nekem pijancu svoje srenje, ki se je bil že spreobernil, toda z rabo vina pri „abendmalu“ se je zopet vernil v svojo staro pregreho. Kaj tedaj nasvétva modri predsednik svojim zmernim bratom namesto vina pri „abendmalu?“ Priporoči jim sočino iz kuhanih cvebov... Jože na Večeru je k temu zdihnil: „Na, da hört denn doch die Naturgeschichte auf!“ — Nauk iz tega pa je, da z lato srednjo pot — tudi v treznosti — prav zadene le sama katoliška cerkev — še celo v 19. stoletju, kakor vselej, ker njo sv. Duh vlada. Ako bi zročila svoje kermilo Mühlfeldu, potlej, se vé, bi se drugač zasuknilo, — česar pa se ni bati, dokler veljá: „Mat. 28, 20; Jan. 14, 16. 17; Mat. 16, 18.“ — Temperanclerje, tedaj — v zlate bukve! —

Kaj je kej norega po domačem in tujem svetu?

V novem Jorku v Ameriki so imeli undan sv. misijon za otroke, pri katerem je 15.000 otrok prejelo prvo sv. Obhajilo, in birmanih je bilo 700 dečkov in 900 deklic. Potem pa se je pričel misijon za odraslene. Tako se v Ameriki nezimerno hitro razširja in poživlja sv. vera. Misijon ima čudežno moč in zlasti v krajih, kjer vera peša, je tako potreben kakor oči v glavi. V vsakem večem kraju je čisto zanesljivo, da s pomočjo sv. misijona več sto davno zanemarjenih ljudi pride zopet k studencu ss. sakramentov. Kdor pa je dolžan za duš zveličanje skerbeti, je dolžan tudi pomočkov k temu poiskati. — V ravno tem mestu so postavili vkladnik za novo dominikansko cerkev, 172 čevlj. dolgo in 75 čevlj. široko. Samo prostor stane 117.000 dolarjev. — V Brooklyn-u so misijon vravnali v več oddelkih tako, da so tudi delavci priložnost dobili se ga vdeležiti. — Baltimorski vikši škof Spalding, ki je pri zadnjem ameriškem cerkvenem zboru kakor apostolski poslanec predsedoval, je dobil v Rimu od sv. Očeta v spomin umetno ponarejen Panteon v mozaikih. Panteon, naj starši poslopje v Rimu, ki stoji že čez 2000 let, je bil nekdanj tempelj vsih rimljanskih malikov; ko se je Rim pokristjanil, je bil pa tudi Panteon v kersansko cerkev spremenjen in vsim mučencem pod patronstvom Marije Device posvečen. Sv. Oče so izročevaje to pomenljivo darilo opomnili: kakor so spredniki v Rimu Panteon očistili in ga službi edinega pravega Boga pridobili; tako upajo, da bodo ameriškí škofje ameriškanske, lažnjivi božji službi darovane tempeljne očistili ter vse zemeljske popotnike spreobernili k službi edinega Boga v edini veri in edinem kerstu, v edini sveti katoliški cerkvi. — V novem Orleanu je umerlo veliko ljudi in tudi devet duhovnov za želto ali rumeno merzlico; zdaj pa je bolezen jenjala. — Iz Cincinnati pišejo v katol. novojorški list, da komaj preteče teden, da bi ne imeli novih dokazov, kako neprenehoma napredva katoliška cerkev; ne le v mestu, ampak tudi po deželi se množijo od leta do leta katol. občine. K temu pa zlasti misijoni pripomorejo; vsak list mnoge misijone naznanuje.

Vradne naznanila iz Rima pričajo, da se gari-baldovci kar v obličji florentinske vlade k novemu napadu na Rim pripravljajo. Pri Sori sami je do 3000 tacih škratov v rudečih srajcah. V Orvieti je kar prava

nabiralnica, ki daje denar na roko in vsakdanjo plačo. Garibalda je vlada poslala spet na Kozjek, kjer ima priložnost na novo pripravljati se na rop, ki mu je bil unkrat spodletel, pa tudi lahko na svojo končno in večno pogubo, ker Božja milost ima svoje meje. Ker se je francoski narod tako vnel za reč sv. Očeta, torej upamo tudi od te strani, da garibaldovstvo se zastonj napenja. V francoskem senatu so se undan kaj postavni glasi slišali v prid sv. Očeta in njih zadév. —

Novo berilo od vsih vetrov. V Monastiru na Pruskem se je letošnje leto pričel v stav ameri kanski, kjer se imajo pripravljati misijonarji za severno Ameriko. Letos že ima vstav 8 gojencev. — V Berlinu je bilo l. 1837 le samo 20.000 katoličanov, 6 duhovnov, 765 šolskih otrok, 363 kerstov, 72 porók in 340 pogrebov. Lanskega leta je bilo ondi 44.000 katoličanov, 14 duhovnov, 2800 šolskih otrok, 1391 kerstov, 383 porók in 1289 pogrebov. Tedaj se pri vsem polutrovanji katoliška vera le množi. — Na Pruskem v Nassenheimu je nedavno misijonar Ludovik Sifferath obiskal sorodovince. Pred 14 leti jo je bil potegnil ko kmet čez morje s terdnim namenom, da si bode ondi nove domačije poiskal. V državi mičiganski je bil sprejet v samostan, v katerem je njegov brat že nekoliko lét gospodarstvo vodil. Ondi prične z ne navadno stanovitnostjo študirati, se v nekaj letih tako izuči, da je bil postavljen za učitelja in kateheta na farni šoli. Pa to gorečemu Ludoviku ni bilo zadosti; hotel je biti duhoven. Še z veči pridnostjo se poprime bogoslovskih nauk in doseže kar je želel, postane duhoven, — pomočnik, kmali pa vpravnik indijanske duhovnije. (Blahov.) — Starček freiburški vikši škof je zopet zadel na novo vojsko s sitno vlado. Akoravno je bila za ministra Lamey-a razklicana popolna samovpravnost katoliške cerkve, vender tirja vlada, da naj katoliški bogoslovci memo poskušeni iz bogoslovja opravijo tudi drugo državno poskušnjo iz tvarin posvetne véde. Zoper to se je zabranil vikši škof Vikari in prepovedal je bogoslovcem one skušnje opravljati. Vlada pa ne prašaviši po zabrambi je sostavila odbor vseučilišnih, tehniških in srednjih šol, ki ima bogoslovce katoliške in protestanske poskušati iz latinšine, grešine, filosofije, literature, zgodovine, razmere cerkvene do države in iz državoznanstva. Žalosten nasledek bode gotovo tá, da se bo postavljanje duhovnih opravnikov zopet moglo odkladati in bodo povsod le namestovavci. (Blah.) — Sveti Oče Pij IX so bili prav skerbljivi za vjete garibaldovce. Rekli so: „Skerbite za ranjene, in priljudno delajte z vjetimi. Dajte jim obleke, kolikor potrebujejo, in dosti živeža: makaronov, kruha in mesa; nikakor pa ne vina, ker že brez tega se jim v glavi verti,“ so pristavili smehljaje. — Francoska vojna je predobila tri zahodnje okrajine v dolejni Končinčini. To so zaupljivo tri nove zvezde za katoličanstvo, ker francoskega naroda glasilo je še zmiraj katoliška politika, in ravno to njegovo moč razširja. — Adrese na Moravskem v prid katoliške cerkve imajo 217.000 podpisov. (Zkft.) Iz veliko českih okrajin je poslalo duhovstvo svitlemu kardinalu praškemu adresu do gosposke zbornice za konkordat. — V Fügen-u in Sliters-u na Tirolskem je bilo vsih 8 srenjskih zastopnikov podpisalo adresu do državnega zbora, s katero se zedinjajo z večino v šolskih in cerkvenih rečéh; bili so pa možje oplahtani, nekaj jih je podpisalo v naglici celo v hlevu itd. in še le poslednjič so se zmenili, kaj so podpisali. Zdaj začne šumeti. Šest zastopnikov je preklalo podpis in rekli so, da so goljufani, naredili so pa adresu do škofa, v kateri je razun unih podpisanih tudi 51 gospodarjev, skorej cela srenja. — Učitelji iz „zamske“ in „izgeljske“ šolske okrajine (njih 30) v adresi do knezoškofa čversto protestujejo zoper ločenje šole od cerkve in pravijo, ako

do tega pride, da se bodo vsi tisti šolstvu odpovedali, kateri koli si bodo premogli kakor koli drugač pomagati. — Nadvojvoda Francišk, cesarjev oče, je dal za papeževe vojake 1000 gl. in tudi več škofov in družih po 1000 ali sploh veliko gold. Malo pozneje pa so bile velike nabire tudi po dunajskih cerkvah. Darovi — posebno cesarske rodovine — so kaj lepi in veliki; svistli cesar in cesarica sama sta dala 10.000 gl. — Škotski kat. hočejo na lastne stroške zbrati malo kardelce vojakov, ga obleči, plačevati in v Rim poslati. V sili se spozná, kje so dobre serca. — Prihodnji veliki zbor katol. bo prihodnje leto v Bambergu, k čemur je menda vlada že privoljenje dala. — „Osservatore romano“ piše, da so garibaldovci s papeževimi vjetimi vojaki gerdo delali. — Iz protestanske Holandije je veliko katoličanov med papeževim vojaštvom, samo med zvavi jih je več sto in zmiraj jih še veliko dohaja na Rimsko, undan jih je na enkrat 100 odrinilo. Vojskujejo se hlabro in delajo čast unim, ki so doma ostali; „to so nepreplačljivi vojaki, pravi levi,“ je rekel eden francoskih generalov o zvavih. Jezuit o. Straeter, Holandec, je njih vojaški duhoven. V Amsterdamu, stolnici holandskega kalvinstva, se zbira za papeža tudi novoletno darilo; imajo že 42.000 gold. — Profesor in poslanec Greuter, pa tudi dr. Jäger in Giovanelli so dobili že neštivilno pohvalnih adres in častnih meščanstev, ne le s Tirolskega, ampak tudi od drugod. (Tir. Stim.) V britkih dnevih se vse giblje, kar dremlje, s spijočimi je težko kaj opraviti, z mertvimi pa nič ne. — Alban Stolz v novi brošuri „Der Wechselbalg, womit Baden und Oesterreich aufgeholfen werden soll,“ pojasnuje vir, bitje in nasledke divjega zakona, imenuje ga smét punta; dokazuje pa, da divji zakon je očitno zatajenje keršanstva, — v silo tehtni reči čisto prav za prav goljufanje ljudstva, da s svojo gnjilobo tudi pravi zakon okužuje. Divji zakon skleniti se pravi k gosposki po dovoljenje iti, zoper šesto zapoved grešiti; divji zakon vpeljati se pravi, vrata na stežaj odpreti, da v deželo dère še več greha, nereda, zdražb, kletvinje, žaljenja, razporov, otročjih spačenost. (Tir. Stim.) — V severni Ameriki, kjer imajo tudi divji zakon, se čez 5000 zakonov vsako leto loči in namerilo se je, da so možje po 14 žen zaporedoma imeli, in da je bilo po nekterih mestih po veliko več ločitev kakor porók. Celó protestanskih časnikov je groza taci nasledkov. „Sedanja zakonska postava je sramota za keršansko ljudstvo, pravi eden ameriškanskih listov. (Tir. Stim.) — Pred kacimi 6—7 tedni so katoličani v mestu Erie v Ameriki ob 4 popoldne veselo dodelali novo šolo; nova je bila tudi cerkev sv. Bonifacija in duhovšnica; ob 12 ponoči pa je bilo vse v ognji. Mislijo torej, da je to hudodelska roka storila in „Erie Dispatsch“ je obljubil 1000 dolarjev, kdor bi povedal neznankega hudodelnika, — kteremu milijonkrat gorjé ob dnevu vesoljne sodbe! — V Lui-vilu so nemški katoličani 3. nov. že šeste svoje cerkve blagoslovljevanje obhajali. — Tudi „Baltimorska Volkszeitung“ ima Kranjsko za Koroško, ker pravi, da ranjki „misijonar g. Tomažević je bil rojen 21. apr. 1840 na Koroškem in je prišel s slavnim indijanskim apostelnom prečast. gosp. Fr. Pircem v to deželo (Ameriko), kjer je bil leta 1864 od škofa Grace-a za mašnika posvečen.“ — Nekteri listi veliko pišejo zoper Poljake. Mi nismo v vsem njih misel, delati je treba razložek, rečemo pa določno: Sram bodi katoliških Poljcev, kateri se s turčinom sklepajo zoper kristjane; — večna in neizbrisljiva sramota pa njim, kateri se celo preostudno poturčujejo. Fej jih bodi, — to so preišči, ne pa Poljaki, ki bodo ves blagoslov zapravili poljskemu narodu! Turk ne bo vekomaj nikoli obudil Polonije; katoličanstvo bi jo morebiti že bilo, ako bi se bili Poljci natanko njegovih postav deržali. —